

متن پرسش

بسمه تعالی با سلام خدمت استاد گرامی: اینجانب در گروه مطالعاتی هستم که پس از مطالعه کتب ده نکته از معرفت نفس و برهان صدیقین و حرکت جوهری در حال مطالعه کتاب معاد جنابعالی هستیم که سوالات زیر برایم پیش آمده که به ترتیب در زیر مطرح می‌کنم، متشکر می‌شوم اگر پاسخ بفرمایید و بنده را در فهم بهتر این مطالب یاری کنید: ۱- با توجه به جمله «نفس انسان صورت اخیر اوست و شیئیت انسان به آن است، اگر انسان در عالم طبیعت مسیر کمالی خود را طی کند به جایی می‌رسد که از ماندن در عالم طبیعت مستغنی است و جسم طبیعی را پشت سر گذاشته و در اثر حرکت جوهری به جسم مثالی که حاصل حرکت آن جسم طبیعی است نایل می‌شود و از طبیعت بیرون می‌رود و به مرگ طبیعی از دنیا می‌رود.» (معاد ص ۵۰). سوال اینجاست که افرادی که در اوایل کودکی و جوانی به دلیل مرگ غیر طبیعی مانند تصادف از دنیا می‌روند و هنوز بسیاری از قوه‌ها به فعل نرسیده و جسم مثالی به آن حد که باید نرسیده تا روح از بدن خارج شود، در برزخ چگونه و با چه جسم مثالی و برزخی خواهند بود؟ ۲- با توجه به جمله نفس انسان صورت اخیر اوست، افراد مسن که صورت اخیر آنها با محدودیتهایی رو بروست در برزخ چگونه خواهند بود با توجه به این مطلب که در بهشت پیری وجود ندارد. ۳- با توجه به جمله «در نشئه آخرت بدن خود را خودش ایجاد می‌کند، بلکه آن بدن، بدنی است که نفس، خود آن بدن است.» (معاد ص ۵۱) چگونه می‌توان نفسی که در قالب مکان و زمان نمی‌گنجد را دارای جسمی دانست که خود آن نفس است در حالی که هر صورت و جسمی که قابل مشاهده است باید حدی داشته باشد تا قابل مشاهده باشد و اگر جسمی مشاهده نشود چگونه هر کس از صورتش شناخته خواهد شد؟ ۴- این نکته که قیامت لا جرم و لا جسم است پس اینکه در قرآن کریم از درخت و باغ و حور و... که ظهورات الطاف حضرت حق هستند، سخن می‌گوید چگونه است؟

متن پاسخ

باسمه تعالی: سلام علیکم: ۱- افرادی که در سیر تکوینی خود در دنیا جسم مثالی خود را به ظاهر شکل نداده‌اند، جسم مثالی آن‌ها مطابق اعمالی که انجام داده‌اند و نیتی که داشته‌اند خواهد بود. از طرفی شخصیت آن‌ها چنین زندگی را انتخاب کرده و لذا مطابق انتخابی که در عین ثابت‌های خود کرده‌اند در برزخ با خود روبه‌رو می‌شوند ۲- صورت اخیر هرکس همان شخصیتی است که با انتخاب‌های خود ساخته، نه صورت جسم او که بحث پیری و جوانی پیش آید ۳- جسم قیامتی شبیه صورت‌های ذهنی

است که در عین شکل‌داشتن، محدود به مکان و جرم نیست و شما می‌توانید صدها پرتغال را در ذهن خود جای دهید ۴- جرم و جسم نداشتن، غیر از آن است که شکل نداشته باشد. صورت‌های قیامت‌ی به جهت شدت وجود از محدودیت‌های جرم و جسم به معنای مکان‌مندی آزاداند. در کتاب «معرفتِ نفس و حشر» این موضوعات بیشتر روشن می‌شود. موفق باشید